

Trele

morele

Numer 5, wrzesień - listopad 2017

Szkoła Podstawowa nr 19 w Toruniu

Już skończyły się wakacje, ale nie nasze dobre humory. Tym bardziej, że jesień oferuje wiele atrakcji. Oprócz smacznych owoców, z których można szybko i przyjemnie wyczarować zdrowe pyszności, oprócz kolorowych liści, kasztanów i żołędzi, z których wykonujemy piękne prace (m.in. na konkurs), w ciepłe jesienne dni uczestniczymy w dalszych i bliższych wycieczkach, obserwujemy ptaki oraz organizujemy apele i dyskoteki.

Jesienią nie brakuje okazji do uroczystości szkolnych i zabaw. Uczestniczymy w Narodowym Czytaniu, obchodzimy Dzień Nauczyciela i Dzień Niepodległości, bawimy się z okazji Dnia Chłopaka i Andrzejek.

Jesienny sad, Wiktoria Grabowska, kl. 4a

Dobrze, że w nocy z 28. na 29. października cofnęliśmy wskazówki zegarów o godzinę, bo nie starczyłoby nam czasu na naukę ☺

Redakcja

Aktualności

Dąb harcerzy

10. października 2017 roku na terenie naszej szkoły harcerze 75 Toruńskiej Drużyny Nieprzetartego Szlaku w obecności pani dyrektor zasadzili dąb na 100 - lecie harcerstwa na ziemiach toruńskich. (K.K.)

Muzyczny wtorek

17. października uczniowie z klas: 3 ał, 5 a, 6 a, 7a i 2A gimnazjalnej wzięli udział w audycji muzycznej pt.: „Cisza na planie. Akcja !” Zespół muzyczny grał różne motywy filmowe, których tytuły należało odgadnąć.

Korzystając z pięknej jesiennej pogody, po audycji klasy wybrały się na spacer przez Stare Miasto aż nad Wisłę. (A.B.)

Piłkarska środa

18. października uczniowie naszej szkoły rozegrali mecz sparingowy ze swymi rówieśnikami ze Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Toruniu. Mecz był bardzo wyrównany i obfitował w wiele ciekawych sytuacji podbramkowych, dzięki czemu licznie przybyli kibice nie narzekali na nudę. Mecz zakończył się sprawiedliwym remisem 2:2.

Okazja na zwycięstwo już niebawem, gdyż w listopadzie wybieramy się na mecz rewanżowy. Trzymajcie kciuki! (P.J.)

POROZMAWIAJMY ...

Przegibek – ósmy cud świata

Trele Morele wybrały się w czasie wakacji do Przegibka, gdzie przeprowadziły rozmowę z gospodarzami tego miejsca – z państwem Anną i Januszem Frontami.

T.M.: Cóż to takiego Przegibek?

Gospodarze: Przegibek to przełęcz, a zarazem przysiółek u podnóża Będoszki Wielkiej i Bani, położony na wysokości 1000 m n.p.m. Na północnym skraju polany stoi schronisko PTTK.

T.M.: Jaka jest historia powstania tego najbardziej znanego w naszej szkole schroniska górskiego?

Gospodarze: (śmiech) Otóż w 1923 roku Józef Pietrusiewicz, inżynier z Żywca, wzniósł na Przegibku domek letniskowy z werandą. W 1935 roku przerobiono domek na schronisko turystyczne na 20 miejsc noclegowych. Od 1938 roku było otwarte przez cały rok. Znany gościem była tu piosenkarka Maria Koterbska, która lubiła tu spędzać czas.

Pewną ciekawostką jest fakt, że wodę doprowadzono tu w 1963, a prąd dopiero w 1974 roku. Od 1. września 1987 roku prowadzenie schroniska rozpoczęli Anna i Janusz Frontowie – czyli my.

T.M.: Czy schronisko zmieniło się przez te lata?

G.: Dokonaliśmy gruntownej modernizacji, a rozbudowa i upiększanie samego budynku oraz okolicy trwa nieustannie. Zawsze jest coś do zrobienia.

T.M.: Przegibek, Przegibek, nikt nie przekreślił tej dziwnej nazwy?

G.: A i owszem! Najciekawsze warianty to: Przebibalek i Przebibek. (śmiech)

T.M.: A inne ciekawe nazwy geograficzne z okolicy?

G.: Bardzo proszę! Hale, na których utrzymują się resztki życia pasterskiego, czyli wypasane są owce i biegają uczniowie SP nr 19 to Parszywka i Rycerzowa. Najwyższy szczyt, na który wbiegają uczniowie z Torunia nosi nazwę Będoszka Wielka (1144m n.p.m.).

T.M.: Trzeba przyznać, że oryginalne.

G.: Na południowym skrawku Żywiecczyny, na którym znajduje się Przegibek jest wiele oryginalnych zjawisk, nie tylko nazwy. Tutejsze lasy słyną z najwspanialszych w Beskidach jodeł i świerków. Rosną tu unikatowe daglezie oraz buki. Lasy przyciągają oryginalnych zbieraczy grzybów i borówek, po waszemu – jagód. Nasza gwara jest momentami niezrozumiała dla przybyszy z Torunia.

T.M.: A no właśnie! Proszę coś powiedzieć gwarą!

G.: No to kilka przykładów: „na grapie”, czyli „na górze”, „pod rajstyckiem”, czyli „na ścieżce”, „kany”, czyli „gdzie”.

T.M.: Czy moglibyście Państwo podać szczegółowe wskazówki dojazdu dla kogoś, kto jeszcze nie był w tym miejscu?

G.: Na przykład z Torunia dojeżdżamy najpierw do Katowic, skąd kierujemy się na przejście graniczne w Zwardoniu.

Wysiadamy z pociągu w Rycerkach i udajemy się do Rycerki Dolnej. Wchodzimy na szlak turystyczny oznakowany na zielono i (uśmiech) już docieramy do schroniska. Można tu dotrzeć również szlakiem czerwonym z Wielkiej Raczy oraz niebieskim z Rycerzowej.

T.M.: To prawdziwy koniec świata!

G.: O tak! Cisza, spokój i wędrówki po lesie. Wędrował tu także Ojciec Święty Jan Paweł II, kiedy był jeszcze księdzem.

T.M.: A czy można tu zjeść coś z tzw. kuchni regionalnej?

G.: Oczywiście. Ulubione dania naszych gości to na przykład grillowane oscypki, bundz z kurkami, kwaśnica, prażuchy, grzybiasta.

T.M.: A co jeszcze jest typowe dla tego regionu?

G.: Na przykład stroje, w których obsługujemy gości w czasie świąt czy spotkań regionalnych.

Pani Anna: Nasze spódnice w kwiaty, białe bluzki i śliczne korale wzbudzają zachwyt turystów. Chętnie robią sobie z nami pamiątkowe zdjęcia.

Pan Janusz: Poza tym śpiewamy góralskie piosenki siedząc przy ogromnym grillu i zerkając w rozgwieżdżone niebo, które jest tutaj jakby trochę bliżej – na wyciągnięcie ręki. Dlatego często w góralskich, nawet ubogich, chatach można spotkać profesjonalne lunety do obserwacji na przykład deszczu spadających meteorów. Co drugi góral to astronom – amator!

T.M.: Podobno naszą szkołę łączy z Przegibkiem coś jeszcze oprócz przyjaźni?

G.: Oj tak! Otóż w roku 2000 uczniowie pracowali przy wylewaniu fundamentów pod Jubileuszowy Krzyż Ziemi Żywieckiej. Znajduje się on na wzniesieniu o wysokości 1144m n.p.m. czyli na Będoszce. Wzmianki o pracy przy stawianiu krzyża znajdują się we wszystkich opracowaniach książkowych, a wszyscy turyści wchodzą obowiązkowo na Będoszkę, gdyż rozpościera się z niej wspaniały widok na całą Ziemię Żywiecką.

T.M.: Bardzo nas ciekawi, do jakiej szkoły uczęszczają dzieci mieszkające na Przegibku? Nie widać tu w pobliżu żadnej szkoły.

G.: No cóż, na Przegibku nie ma aktualnie dzieci w wieku szkolnym. Znajduje się tu sześć leciwych domostw, a w nich przeważnie wiekowi mieszkańcy.

Jedynym budynkiem tętniącym życiem jest schronisko. Nasz syn ma dwoje małych dzieci i jeśli za parę lat nadal będą tu mieszkać, każdego dnia będą schodzić w dół cztery kilometry do najbliższej wsi. Wraca się trochę trudniej – cztery kilometry w górę.

A do szkoły chodzi się i wiosną (gdy topnieją śniegi i jest straszne błoto), i jesienią (gdy wcześniej zapada zmrok i wieje wiatr), i zimą (gdy śnieg sięga niekiedy trzech metrów, nie mówiąc o zaspach). Ale dzisiaj jest jednak łatwiej. Można dzieciaki podwieźć samochodem, quadem, skuterem śnieżnym, a w samej wsi jadać bussem szkolnym. Tak, czasy się zmieniają i cywilizacja dociera nawet tu na górę.

T.M.: Dziękujemy serdecznie za rozmowę, a przede wszystkim za okazywaną nam zawsze sympatię!

G.: Bardzo prosimy ☺ i zapraszamy już na następne wakacje u nas! (notowała M.S.)

Narodowe Czytanie w naszej szkole

Dnia 27. września 2017r. odbył się apel, w trakcie którego zapoznaliśmy się z lekturą tegorocznego „Narodowego Czytania”, czyli z „Weselem” Stanisława Wyspiańskiego.

Poznaliśmy genezę powstania dramatu, oglądaliśmy fragment ekranizacji książki, a przede wszystkim słuchaliśmy głośnego czytania fragmentów dzieła w wykonaniu pań: Katarzyny Siudy, Marzenny Pakalskiej-Królewicz, Justyny Kosteckiej oraz pana Macieja Pasternaka.

Wszystkim bardzo podobały się piosenki i przyśpiewki weselne.

Przerywnikiem apelu była degustacja chleba ze smalcem i kiszonym ogórkiem – wszak jak wesele, to wesele!

Zapoznanie się z „Weselem” Wyspiańskiego było wprowadzeniem do cyklu przedsięwzięć zaplanowanych na rok szkolny 2017/18 pod hasłem „Rok dla Niepodległej”. Projekt edukacyjny pod tym tytułem będzie realizować w tym roku szkolnym cała społeczność naszej szkoły.

(M.S.)

Z notatnika przyrodnika

ODLOTY - *Stefania Szuchowa*

- Ptaszki, ptaki wędrowniki! Gdzie lećcie?

- Do Afryki!

Lecimy całą gromadą
dalej, niż pociągi jadą!
Będziemy machać skrzydłami
nad górami, okrętami...
I jaskółki, muchołówki,
skowronki, krętogłówki,
dudki, kukułki i jerzyki
poleciały do Afryki.

Jako jedne z pierwszych swoją wędrówkę zaczynają już pod koniec lipca czajki, słowiki, jerzyki. W sierpniu odlatują bociany i kukułki. We wrześniu i październiku odlecą gołębie grzywacze, derkacze, jaskółki i skowronki jako ostatnie słonki, gęsi i żurawie.

Jesienne pakowanie walizek u bocianów – czyli **BOCIANIE SEJMIKI**

Większość bocianów odleciało między 15 a 23 sierpnia.

Wylot ptaków poprzedziły tzw. **bocianie sejmiki**.

Bociany z całej okolicy spotykają się w jednym - często tym samym od kilku lat - miejscu. Jest to zazwyczaj jakaś polana leśna, rozległe łąki. Przebywają tam od jednego do kilku dni. Często nocują na słupach wysokiego napięcia, drzewach. Bociany muszą się zgromadzić przed odlotem, bo lecą w gromadach. Pokonują nawet 250 kilometrów dziennie.

CZY WIESZ ŻE...

- Gęsi indyjskie potrafią przelecieć nad Himalajami na wysokości 10 000 m n.p.m. To niezwykły wyczyn.
- Gołębie mają zdumiewającą zdolność powrotu do domu nawet z bardzo oddalonych miejsc. Ptaki te kierują się prawdopodobnie położeniem słońca, księżyca i gwiazd na niebie.
- Rybitwa popielata odbywa prawdopodobnie najdłuższą wędrówkę ze wszystkich ptaków. W ciągu jednego roku ptak ten może pokonać 35 000 km.
- Większą część swego życia jerzyki spędzają w powietrzu. Nie są one w ogóle przystosowane do poruszania się po powierzchni ziemi. Tuż po opuszczeniu gniazda jerzyki mogą do pierwszych lęgów przebywać cały czas w powietrzu (to aż dwa lata) i pokonać nieprzerwanie dystans pół miliona kilometrów! W tym czasie w powietrzu śpią, jedzą, odpoczywają.

KLUCZ PTAKÓW NA NIEBIE

Lecące ptaki układają się w literę V. Taki sposób lotu powoduje, że ptaki oszczędzają energię. Najtrudniej ma ptak prowadzący grupę. Ptaki doskonale wiedzą, jak męcząca jest pozycja przewodnika na czele stada i bardzo często zmieniają się na tym stanowisku.

Naukowcy obliczyli, że pojedynczy ptak leciał na przedzie klucza zaledwie przez kilkadziesiąt sekund, do minuty. Potem zastępował go inny i tak przez całą drogę. W czasie typowego lotu, który trwa od 5 do 8 godzin, ptaki mogą zmieniać się nawet setki razy.

(K. Siuda)

Dzień Edukacji Narodowej

Dzień Edukacji Narodowej popularnie zwany Dniem Nauczyciela jest polskim świętem państwowym oświaty. Święto upamiętnia powstanie Komisji Edukacji Narodowej, która była pierwszym ministerstwem oświaty publicznej w Polsce. Komisja ta została powołana z inicjatywy króla polskiego Stanisława Augusta Poniatowskiego na mocy uchwały Sejmu Rozbiorowego z dnia 14 października 1773 roku.

Na pamiątkę tego historycznego wydarzenia 14 października jest dniem wolnym od zajęć lekcyjnych dla wszystkich pracowników oświaty.

Beata Glazińska

Szef kuchni poleca

Mus jabłkowy

Składniki:

- 1 kg jabłek
- 1/3 szklanki wody
- 5 łyżek cukru
- 1 łyżeczka cynamonu (niekoniecznie)

Jabłka obrać, wyciąć gniazda nasienne, pokroić na plasterki. Włożyć do garnka, wlać wodę i gotować mieszając aż jabłka się rozgotują. Dodać cukier, chwilę gotować tak, żeby cukier się rozpuścił. Cukier dodajemy według uznania, różne gatunki jabłek potrzebują różnej ilości cukru. Gorący mus wlać do wyparzonych słoiczków, zakręcić. Odwrócić do góry dnem, przykryć grubym ręcznikiem i zostawić do całkowitego ostudzenia. I już mamy smaczny, zdrowy deser na zimowe wieczory.

(oprac. I.L.)

Ale wkoło jest wesoło

Idzie baco do sklepu mięsnego i pyta:

- Cy jest kiełbasa?
- Jest baco. Beskidzka.
- Bez cego???

Tata pyta Kazia:

- Jak ci idzie w szkole synku?
- Dobrze. Nawet jeden nauczyciel ci zazdrości!
- Zazdrości? A czego?
- Już kilka razy złapał się za głowę i powiedział: "Gdybym ja był twoim ojcem..."

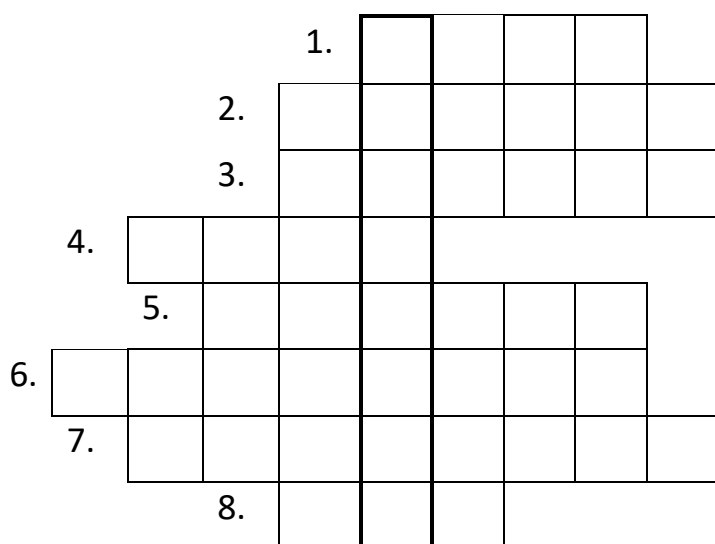
(oprac. I.L.)

Rusz głową!

Rozwiązaniem krzyżówki z 4. numeru „Treli Moreli” było hasło: „PRZYGODA”.

Nagrody otrzymali Marysia i Kacper z kl. 2ZL. Gratulujemy!

Wpisz odgadnięte hasła w pola krzyżówki! Rozwiązaną krzyżówkę podpisz i oddaj w bibliotece do 1.12.2017r. (I.L.)

1) „Lasek” w mieście z alejkami i ławkami

2) Ten święty obchodzi imieniny 11.11.

3) Zbieramy je w lesie, oczywiście tylko jadalne

4) Drapieżny ptak, poluje nocą, symbol mądrości

5) Często pada jesienią

6) „Smutny” miesiąc

7) Nosimy je, bo chcemy być widoczni na ulicy po zmierzchu

8) Ma krótkie nóżki i mały ryjek, chociaż ma igły, wcale nie szyje